

Stanisław KOZIEJ

**SYSTEM
TRANSATLANTYCKI**

www.koziej.pl
@SKoziej

PODSTAWY TEORETYCZNE

TYPOLOGIA BEZPIECZEŃSTWA POLITYCZNEGO

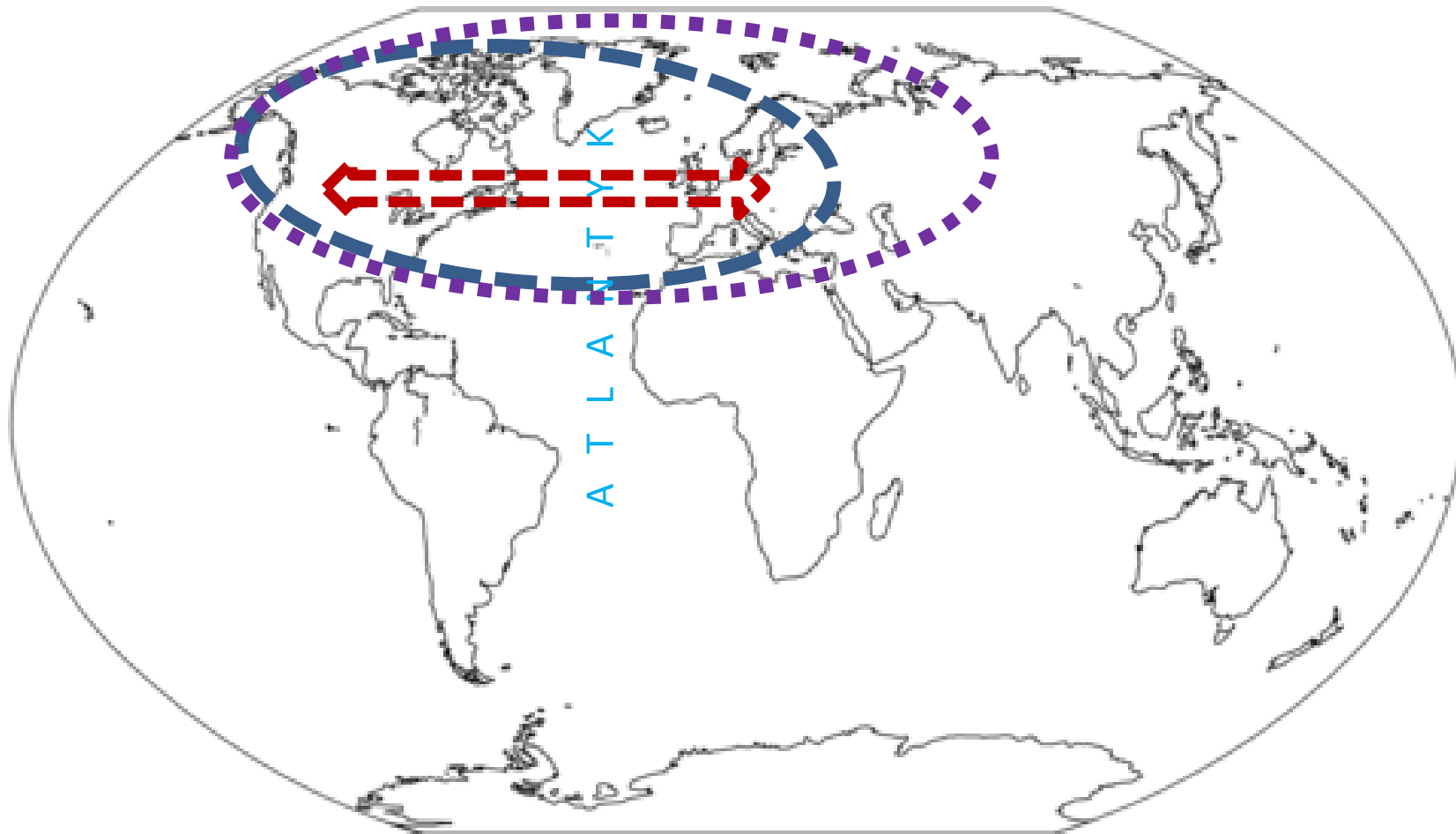
**Bezpieczeństwo
transatlantyczne**

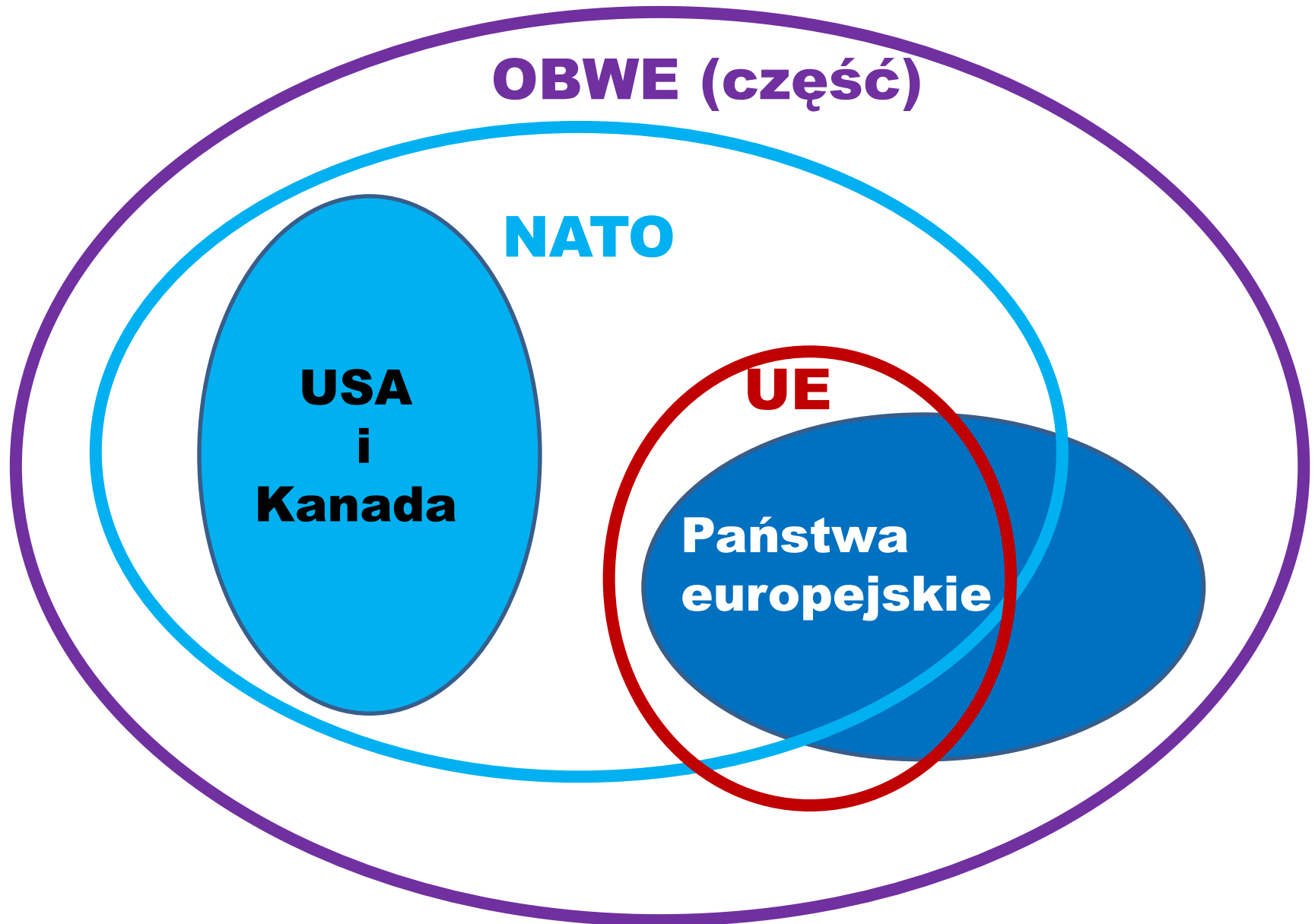
Definicja

System transatlantycki to w sensie politycznym **państwa świata zachodniego** (tzw. Zachodu, czyli Ameryki Północnej oraz Europy Zachodniej i Środkowej lub inaczej – Europy bez Rosji i tzw. krajów poradzieckich), zgrupowane instytucjonalnie **w NATO i/lub UE**, wraz z łączącymi ich **stosunkami (relacjami, więzami)** politycznymi, gospodarczymi, wojskowymi, społecznymi, kulturowymi (i szerzej – cywilizacyjnymi) opartymi na wyznawanych przez nie podobnych **wartościach humanistycznych** i wspólnych **interesach strategicznych** oraz zbieżnych **celach politycznych**

**Obszar euroatlantycki i transatlantycki
oraz **stosunki** (relacje, więzi...) transatlantyckie**

PODMIOTY SYSTEMU TRANSATLANTYCKIEGO

GENEZA

- **Wikingowie – ok. 1000 roku??**
- **Kolumb – 1492, pierwsze praktyczne przedsięwzięcie transatlantyckie**
- **Anglicy: John Cabot (1497,8), purytanie (1620 - 102 osoby na statku Mayflower), kolonie brytyjskie w Ameryce**
- **Powstanie USA (1776) i ich relacje z Europą; doktryna Monroe: powstrzymanie ekspansji Europy w Ameryce i niezaangażowanie USA w sprawy Europy (izolacjonizm)**
- **Wiek XX: I i II wojny światowe – konieczność zaangażowania wojennego USA w Europie**

Rozwój transatlantyzmu

- **Instytucjonalny transatlantyzm pojawił się po II wojnie światowej i wyrósł z przekonania o potrzebie amerykańskiego zaangażowania w Europie w obliczu zagrożeń radzieckich:**
 - **Plan Marshalla (1948-52) – pomoc gospodarcza**
 - **Współpraca polityczna i gospodarcza USA – EWG (1957-92)**
 - **NATO (1949 - ...) – solidarność wojskowa: kolektywna obrona przed ZSRR**
- **W czasie zimnej wojny system stabilny**
- **W okresie pozimnowojennym zaczęły dochodzić do głosu różnice polityczne (np. Irak)**
- **W nowej zimnej wojnie potrzeba zdefiniowania na nowo (D. Trump)**

EUROATLANTYCKIE ŚRODOWISKO BEZPIECZEŃSTWA I PRZYSZŁY ŁAD MIĘDZYNARODOWY

Współczesne środowisko bezpieczeństwa

- **Globalizacja**
- **Rewolucja informacyjna**
- **Asymetryzacja polityczna
(rozpad świata
dwubiegunowego, ścieranie
się cywilizacji)**
- **Hybrydowość zagrożeń
(koniec ery pozimnowojennej)**

Asymetryzacja polityczna: rozpad świata dwubiegunowego

- **Światowa zimna wojna: przedłużenie II wojny światowej**
- **Potencjał militarny ZSRR i ekspansja ideologiczna komunizmu**
- **Bloki wojskowe: NATO i UW**
- **Broń jądrowa i wyścig zbrojeń**
- **Załamanie się systemu radzieckiego pod ciężarem wyścigu zbrojeń**
- **Rozpad systemu dwublokowego**

Era pozimnowojenna

- **Od konfrontacji do współpracy: zmiana NATO**
- **USA jako hegemon**
- **Przestrzeń poradziecka**
- **Bałkany**
- **Terroryzm**
- **Neoimperialne wyzwania rosyjskie**

OGNISKA WYZWAŃ I ZAGROZEŃ W OBSZARZE EUROATLANTYCKIM, **w tym zagrożenia neozimnowojenne w relacjach z Rosją**

**Wyzwania
transatlantyckie:
niepewność co
do USA?
Azja: Chiny,
Korea Płn.**

**Wyzwania
wewnętrzneuropejskie
(kryzys integracji,
migracje, terroryzm
wewnętrzneuropejski?)**

Obszar euroatlantycki

**Kryzys w Europie
Wschodniej:
(neoimperialny zwrot
strategiczny Rosji,
rewizjonizm jako cel i
konfrontacja polityczna
jako metoda. To nowa
jakość: kończy
pozimnowojenną erę
kooperacji.
Wojna hybrydowa,
agresja poniżej progu
wojny)**

**Kryzys na Bliskim
Wschodzie i Afryce
(ISIL, migracje.
Brak strategii.
Interwencja Rosji, Turcja?)**

Porównanie I zimnej wojny XX w. z nową (II) zimną wojną XXI w. między Rosją i Zachodem: stopnie eskalacji

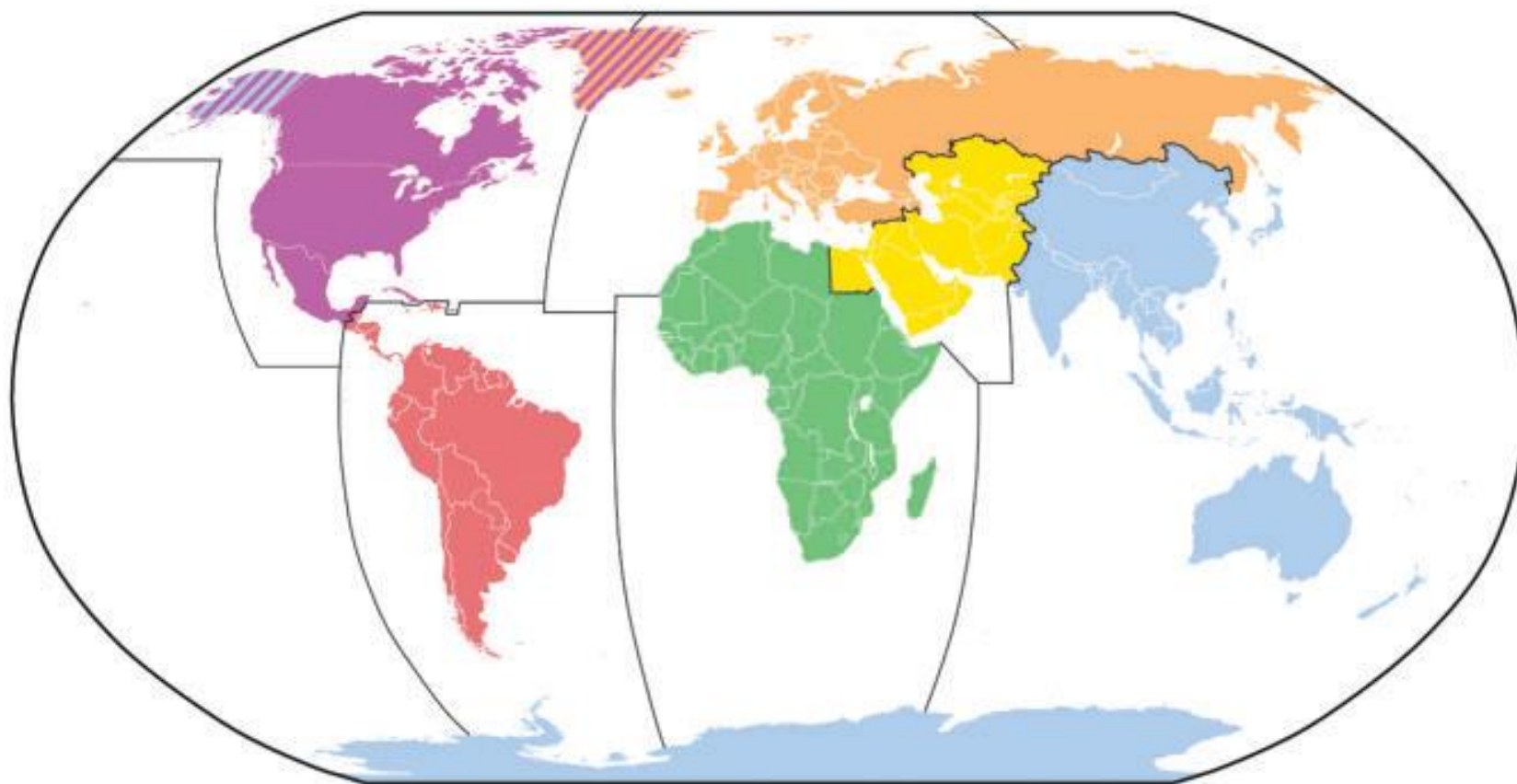

SYNTEZA ZMIANY STRATEGICZNEJ

- **W czasach konfrontacji zimnowojennej XX w. (I światowa zimna wojna) główną rolę odgrywało zagrożenie globalną wojną nuklearną**
- **Okres pozimnowojenny – to przede wszystkim próby Zachodu budowania kooperatywnego systemu bezpieczeństwa wspólnie z Rosją**
- **Po rosyjskiej aneksji Krymu i interwencji na wschodniej Ukrainie zakończyła się era pozimnowojenna w stosunkach bezpieczeństwa Rosja-Zachód**
- **Rozpoczęła się nowa, hybrydowa zimna wojna – czyli ponowna konfrontacja polityczna między Rosją i Zachodem z groźbą użycia środków przemocy zbrojnej (włącznie z bronią nuklearną) w tle, ale już z bardziej zróżnicowanymi i ograniczonymi formami tych zagrożeń**

DOKTRYNY I PRAKTYKA BEZPIECZEŃSTWA PODMIOTÓW TRANSTLANTYCKICH

USA

Klasyczna strategia zimnowojenna

- **Hiroszima (6.08.45) i Nagasaki (9.08.45)**
- **Odstraszanie symetryczne – zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia**
- **Groźba „zimy nuklearnej” („nuklearnej epoki lodowcowej”)**
- **Kryzys kubański w 1962 r.**

Zmiana strategiczna po zimnej wojnie

- Nieadekwatność i nieefektywność **symetrycznych procedur** (dwubiegunowość i równoważne relacje między mocarstwami) z czasów zimnej wojny w stosunku do nowych, **asymetrycznych zagrożeń**

Figure 1: DOD's Current Planned Strategic Force Structure for Implementing the New Strategic Arms Reduction Treaty, Grouped by the Three Legs of the Strategic Triad

Sea-based strategic deterrent

240 submarine-launched ballistic missiles
(deployed strategic delivery vehicle), which
are carried on ballistic missile submarines

Ground-based strategic deterrent

400 intercontinental ballistic missiles
(deployed strategic delivery vehicle)

Airborne strategic deterrent

60 heavy bombers (deployed strategic
delivery vehicle)

Source: GAO analysis of Department of Defense documents. | GAO-16-740

USA – nowa strategia hegemonia światowego po 11 września 2001 r.

- **Przed 11 września – hegemon**
- **Szok po 11 września 2001 - nowe koncepcje strategiczne (system strategii narodowych)**
- **Nieadekwatność dotychczasowej strategii odstraszania (MAD) w stosunku do terrorystów i państw zbójceckich**
- **Prewencja i uderzenia uprzedzające w walce z terroryzmem i BMR**
- **Obrona przeciwrakietowa – odpowiedź na asymetryczne zagrożenia rakietowo-nuklearne**

USA – doktryna Busha

- **Uderzenia prewencyjne (uprzedzające)**
- **Obalanie reżimów dyktatorskich (demokratyzacja świata)**
- **Zwalczanie terroryzmu**
- **Militaryzm w strategii**
- **Unilateralizm w polityce**

USA – wojny w Afganistanie i w Iraku

▪ Afganistan

- Reakcja operacyjna na 11.09
- Akceptacja świata, artykuł 5. NATO
- **Błędny cel: budowanie nowego państwa. Problem do dziś**

▪ Irak

- Motywacje i błąd wywiadu
- Szybkie zwycięstwo wojskowe
- Trudności pokonfliktowe
- Wycofanie i ... skutki do dziś złe
(**Państwo Islamskie**)

USA – zmiana strategiczna Obamy

- **Anty- Bush**
- **Świat bez broni jądrowej**
- **Reset z Rosją**
- **Powrót do multilateralizmu**
- **Większa rola „smart power”**
- **Korekta obrony przeciwrakietowej**
- **Wycofanie z Iraku, dokończenie Afganistanu**
- **Zwrot ku Azji**
- **Problem „czerwonej linii” wobec Syrii**
- **Krach resetu, powrót do Europy?**
- **Powrót do Iraku**

USA – doktryna Trumpa

(Strategia Bezpieczeństwa Narodowego z 2017 r.)

- **Zagrożenia: Rosja, Chiny + Korea Płn., Iran + grupy zagrożeń transnarodowych (terrorystyczne, przestępcze)**
- **Ochrona kraju i społeczeństwa (ochrona granic, kontrola migracji, ochrona infrastruktury, OPRak, cyberbezpieczeństwo)**
- **Bezpieczeństwo ekonomiczne - dobrobyt (reforma podatków, korzystne stosunki gospodarcze, innowacje, dominacja energetyczna)**
- **Pokój przez siłę (modernizacja SZ, dominacja militarna, cyber- i kosmos, wywiad, dyplomacja, podział kosztów z sojusznikami)**
- **Zwiększenie wpływów USA (silna pozycja w organizacjach międzynarodowych, ochrona własnych wartości, suwerenność, wspieranie rozwoju potencjalnych sojuszników i partnerów, interesy narodowe first)**

USA – praktyka strategiczna

- **USA wobec Rosji:**
 - **cyberinterwencja Rosji w wybory? Nowa zimna wojna? Wyścig zbrojeń?**
- **USA wobec Europy:**
 - **NATO: USA first – business a bezpieczeństwo, podział kosztów, podejście otoczenia D.Trumpa**
 - **UE: rywalizacja gospodarcza**
- **USA wobec Azji:**
 - **Chiny: główny rywal, „pułapka Tukidydesa”?**
 - **Korea Płn: próba nowego otwarcia. Denuklearyzacja?**
- **USA wobec Bliskiego Wschodu:**
 - **Rywalizacja globalna z Rosją i Chinami, Państwo Islamskie, Iran, Arabia Saudyjska, Izrael...**

NATO

STRUKTURA CYWILNA I WOJSKOWA

Zintegrowana struktura dowódcza

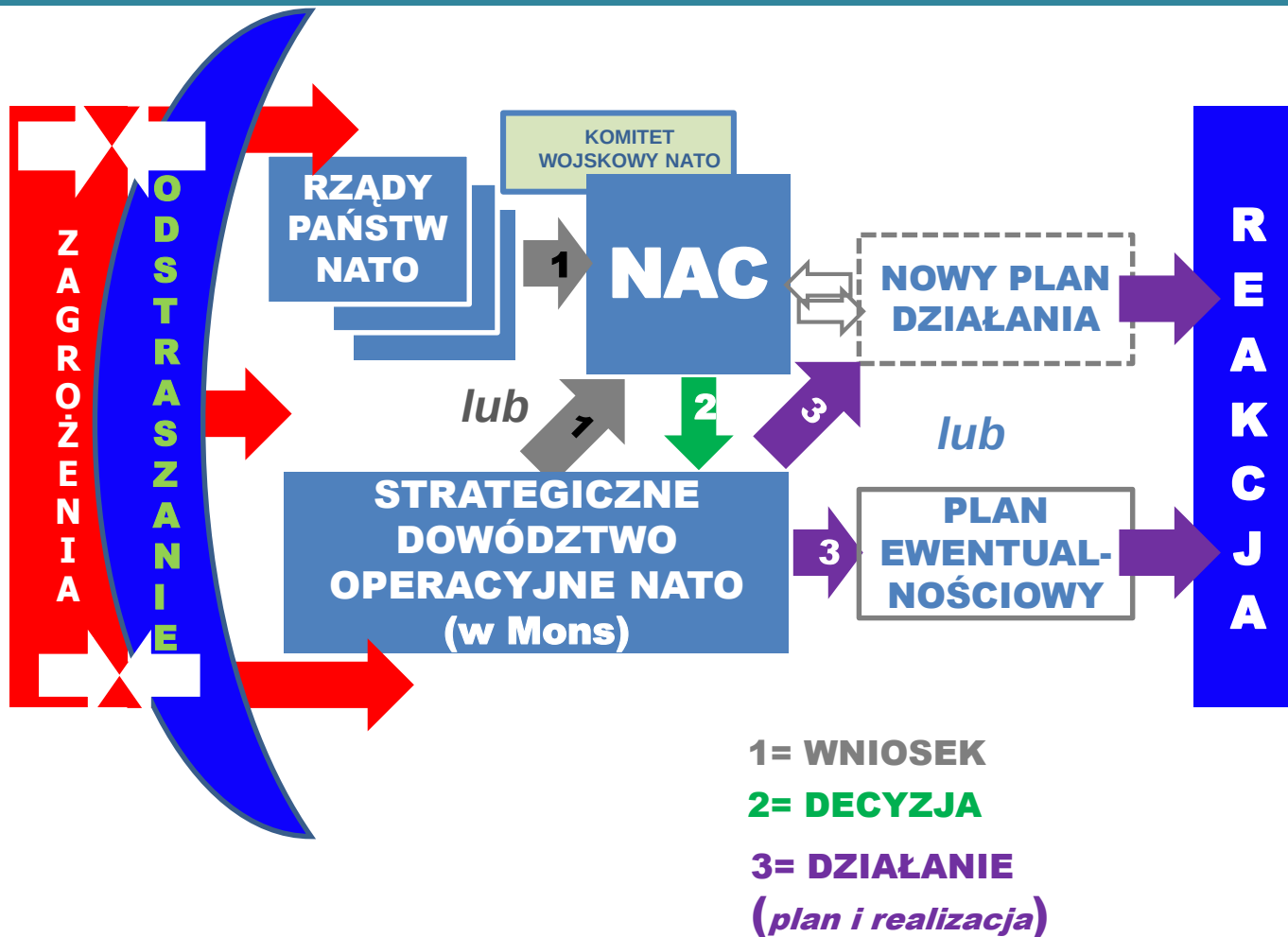
Zasady funkcjonowania

- **Permanentne konsultacje polityczne**
- **Procedury konsultacyjne – komitety - rola stolic – zasada konsensusu**
- **Relacje między decyzjami sojusznicznymi i stanowiskami narodowymi**

Główne zadania strategiczne NATO

- **Obrona kolektywna (art.5.)**
- **Polityczno-wojskowe reagowanie kryzysowe**
- **Partnerstwa na rzecz bezpieczeństwa kooperatywnego**

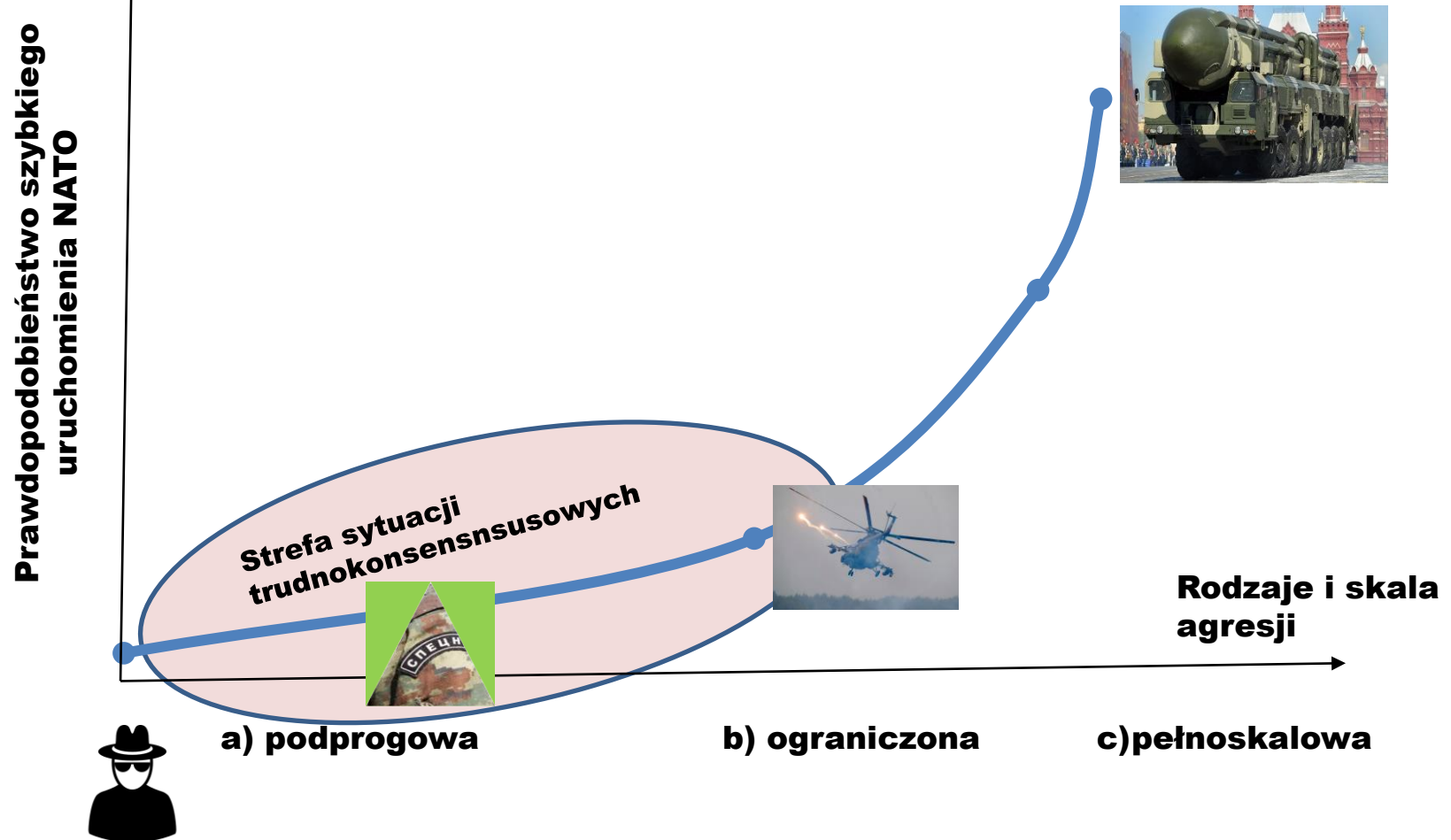
Mechanizm reagowania NATO

NATO w obliczu nowej, hybrydowej zimnej wojny

**Strategiczny zwrot
ku zadaniom obrony kolektywnej
i wzmocnienie wschodniej flanki,
podkreślenie roli więzi
transatlantyckich,
odwrócenie negatywnego trendu
redukcji wydatków**

Zależność reagowania NATO od rodzaju i skali agresji: sytuacje trudnokonsensusowe

Operacja obronna NATO: wyzwania, dylematy i zadania

- **Monitorowanie kryzysu i wykrycie narastającego zagrożenia (wywiad, rozpoznanie: techniczne, osobowe; multi-wymiarowe): działania narodowe, oceny sojusznicze**
- **Wzmożenie odstraszania (powstrzymywania, mitygowania): operacja kryzysowa SSR (wzmocnienie sił i gotowości „czaty”, rozwinięcie „szpicy”); podwyższenie gotowości sił narodowych; uaktualnienie planów ewentualnościowych...**
- **Przekazanie wojsk w operacyjne podporządkowanie dowództw sojuszniczych (Transfer of authority)**
- **Operacja uprzedzająca???**
- **Operacja obronna: początkowo narodowa(???), od początku sojusznicza!!!**
- **Manewr strategiczny głównych sił wzmocnienia i kontrofensywa**
- **Próg wojny nuklearnej???**

NATO – dalsze wyzwania: nowa koncepcja strategiczna (?)

- **Więzi transatlantyckie [USA – UE],**
- **Współdziałanie NATO-UE (rola PESCO),**
- **Stała obecność** wojsk na wschodniej flance [?],
- **Transatlantycka i europejska mobilność strategiczna („wojskowe Shengen” na potrzeby strategicznego rozwijania sił: warunki prawne i infrastrukturalne)**
- **nakłady obronne,**
- **info/cyber/obrona,**
- **wobec Rosji: odstraszanie, w tym nuklearne (wzmocnione „nuclear sharing+”) i dialog**

Możliwe scenariusze relacji Rosja - NATO

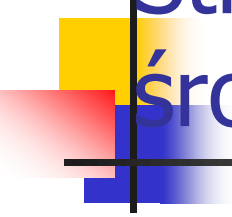
```
graph TD; A[Możliwe scenariusze relacji Rosja - NATO] --> B[Zimna wojna]; A --> C[Chłodny pokój]; A --> D[Wojna gorąca];
```

Zimna wojna

**Chłodny
pokój**

**Wojna
gorąca**

UNIA EUROPEJSKA

Strategia bezpieczeństwa UE z 2003 r. - Środowisko bezpieczeństwa

- **UE - podmiot globalny !!**
- **agresja na dużą skalę na państwo UE - nieprawdopodobna (??)**
- **zagrożenia – ocena zbliżona do oceny amerykańskiej po 11.09**
 - **terroryzm - Europa bazą i obiektem**
 - **BMR i technologie rakietowe, ryzyko dla Europy**
 - **państwa upadłe, przestępczość**

Traktat lizboński

- **Zasada consensusu w sprawach bezpieczeństwa i obrony**
- **Wykonawstwo – może powierzyć grupie państw**
- **Klauzula solidarności**
- **Obowiązek pomocy i wsparcia w razie agresji – zgodnie z Kartą NZ i innymi zobowiązaniami (NATO) – ale to nie wspólna obrona!!**
- **Europejska Agencja Obrony**

Obrona w ramach UE – art. 42

Traktatu o UE

- W przypadku gdy jakiekolwiek Państwo Członkowskie stanie się **ofiara zbrojnej agresji** na jego terytorium, pozostałe Państwa Członkowskie mają w stosunku do niego **obowiązek udzielenia pomocy i wsparcia** przy zastosowaniu wszelkich dostępnych im środków, zgodnie z artykułem 51 Karty Narodów Zjednoczonych.
- Dla **państw członkowskich NATO** – sojusz główną podstawą ich zbiorowej obrony
- WPBiO może stopniowo doprowadzić do **wspólnej obrony**, gdy RE jednogłośnie tak zdecyduje, a kraje członkowskie przyjmą to zgodnie z ich konstytucyjnymi regulacjami

Współpraca strukturalna (PESCO)

- **Państwa członkowskie, które spełniają wyższe kryteria w zakresie potencjału wojskowego oraz zamierzają przyjąć większe zobowiązania wojskowe z uwagi na najbardziej wymagające misje, mogą ustanowić współpracę strukturalną**

Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe

A Global Strategy for the
European Union's Foreign And Security Policy

- **MISJA:** promowanie pokoju, zapewnianie bezpieczeństwa i dobrobytu oraz budowanie ładu globalnego
- **PRIORYTETY:** bezpieczeństwo UE, odporność na pld. i wsch., podejście zintegrowane, kooperatywne łądy regionalne, ład globalny
- **WARUNKI SKUTECZNOŚCI:** wiarygodność, zdecydowanie, spójność
- **DALSZE KROKI:** nowelizacja strategii sektorowych, przeglądy strategii globalnej

Struktura strategicznej misji UE

UE jako system bezpieczeństwa: triada warunków skuteczności strategicznej

Sama miękka siła nie wystarcza, dlatego dla **wiarygodności** potrzebne:

- adekwatny poziom wydatków obronnych,
- przeznaczanie 20% budżetów obronnych na zakupy uzbrojenia oraz badania i rozwój technologii
- maksymalna interoperacyjność
- zdolności do działań połączonych (joint) i wielonarodowych

Przewidywana nieprzewidywalność wymaga **zdolności do szybkiego i elastycznego reagowania**, a to oznacza potrzebę zmian w:

- dyplomacji,
- CSDP,
- rozwoju,
- oraz inwestowania w bazę wiedzy konieczną do spójnych działań zewnętrznych.

Spójności (joined-up) działań zewnętrznych służy:

- ustanowienie w Traktacie Lizbońskim funkcji Wysokiej Przedstawiciel ds. WPZiB i jednocześnie wiceprzewodniczącej Komisji Europejskiej
- oraz powołanie służby działań zewnętrznych
- kompleksowe podejście do konfliktów i kryzysów,
- połączone programowanie rozwoju, które będzie poszerzane o nowe pola, jak dyplomacja energetyczna, kulturalna czy gospodarcza.

POLA WDRAŻANIA STRATEGII GLOBALNEJ UE

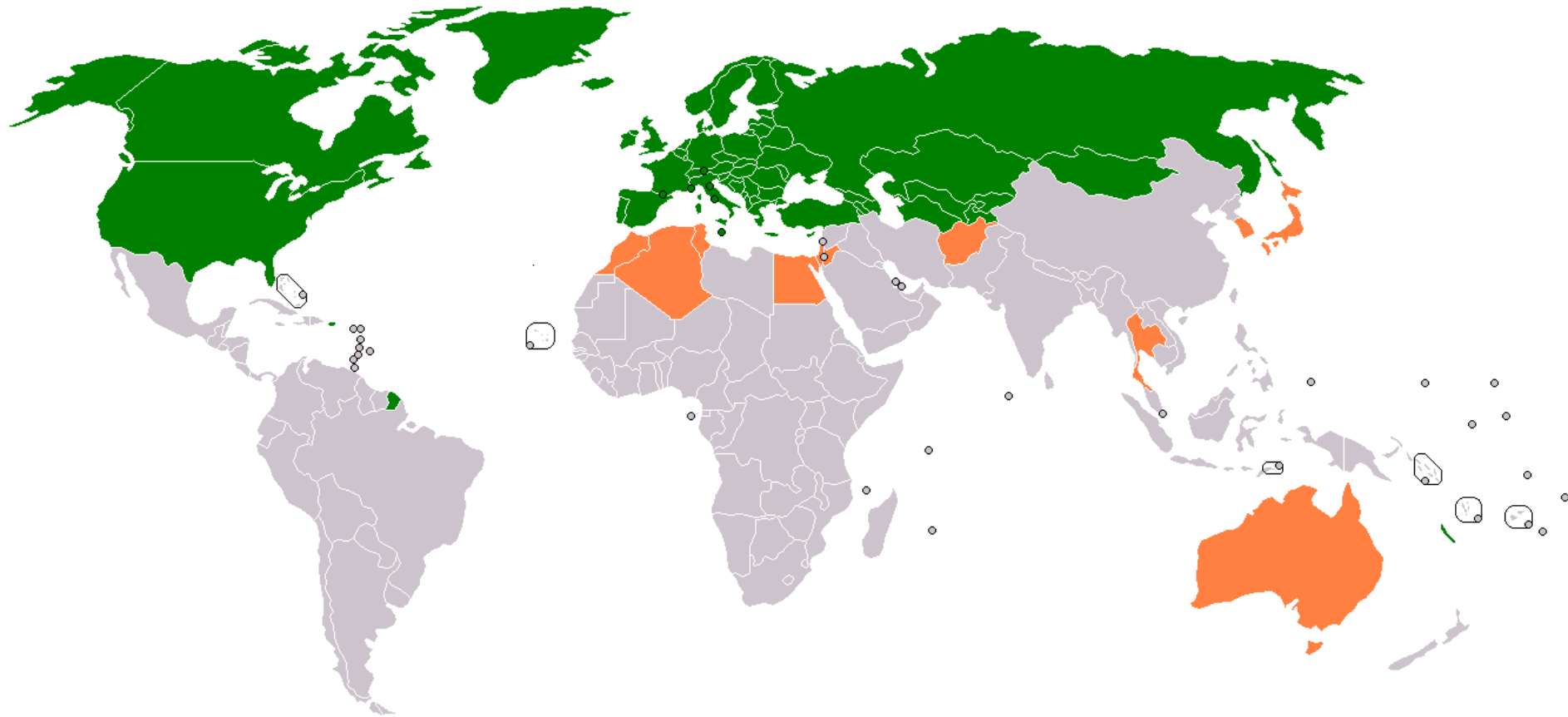

PRIORYTETOWE OBSZARY WSPÓŁPRACY NATO-UE

- **przeciwdziałanie zagrożeniom hybrydowym**
- **współpraca operacyjna na morzu**
- **cyberbezpieczeństwo i cyberobrona**
- **zdolności obronne państw członkowskich**
- **przemysł obronny i badania obronne**
- **ćwiczenia**
- **zdolności obronne i w zakresie bezpieczeństwa oraz odporność/żywoćność partnerów na wschodzie i południu**

OBWE

**Członkowie OBWE (57)
i państwa partnerskie (11)**

Konferencja 1972 – 75: Akt Końcowy - zasady:

- **suwerenna równość**
- **powstrzymanie się od użycia siły lub groźby**
- **nienaruszalność granic**
- **integralność terytorialna państw**
- **pokoje rozstrzyganie sporów**
- **nieingerencja w sprawy wewnętrzne**
- **poszanowanie podstawowych praw i wolności człowieka, w tym wolności myśli, sumienia, religii i przekonań**
- **prawo do samostanowienia i równouprawnienie narodów**
- **współpraca między państwami**
- **wykonywanie w dobrej wierze zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego**

Instytucjonalizacja KBWE w OBWE

- **Paryż 1990 – potrzeba instytucjonalizacji**
 - **Traktat o konwencjonalnych SZ w Europie (CFE)**
- **Budapeszt 1994**
 - **powstaje OBWE**

STRUKTURA OBWE

Decision-making bodies

OSCE Parliamentary Assembly

The OSCE PA is made up of more than 300 parliamentarians from the OSCE's 57 States, offering parliamentary input and taking action on OSCE-related work and facilitating co-operation between lawmakers.

Personal Representatives of the Chairperson-in-Office

The Personal Representatives are tasked by the Chair to work on preventing and managing conflicts in the OSCE region, and to ensure co-ordination in specific areas like gender and youth issues, and to promote tolerance and non-discrimination.

Summit

Meetings of Heads of State or Government of OSCE participating States set priorities, take decisions and provide orientation at the highest political level.

Ministerial Council

The meeting of foreign ministers from OSCE States, the Ministerial Council is the central decision-making and governing body of the OSCE.

Permanent Council

The Permanent Council is the regular body for political dialogue and decision-making among representatives of all OSCE States, meeting weekly in Vienna.

Forum for Security Co-operation

The Forum is an autonomous decision-making body where representatives of participating States meet weekly to consult on military stability and security.

Chairperson-in-Office / Chairmanship

A different participating State holds the OSCE Chairmanship each year with that country's foreign minister acting as Chairperson-in-Office. The Chairmanship co-ordinates decision-making and sets the OSCE's priorities during its year in office.

Troika

The Troika consists of representatives of the current, preceding and future Chairmanships.

Executive structures

Secretary General / Secretariat, Vienna

The Secretary General heads the OSCE Secretariat in Vienna, acting under the guidance of the Chairperson-in-Office. The Secretariat, which includes the Conflict Prevention Centre, assists the Chairmanship in its activities, and provides operational and administrative support to field operations and, as appropriate, to other institutions.

Office for Democratic Institutions and Human Rights, Warsaw

ODIHR promotes democratic elections, respect for human rights, the rule of law, tolerance and non-discrimination, and the rights of Roma and Sinti communities.

Representative on Freedom of the Media, Vienna

The Representative observes media developments in all 57 OSCE participating States and provides early warning on violations of free expression and media freedom.

High Commissioner on National Minorities, The Hague

The High Commissioner's role is to provide early warning and take appropriate early action to prevent ethnic tensions from developing into conflict.

OSCE in the field

The OSCE's field operations assist host countries in putting their OSCE commitments into practice and fostering local capacities through concrete projects that respond to their needs. The field operations enable the OSCE to tackle crises as they arise, and in many places play a critical post-conflict role, helping to restore trust among affected communities.

South-Eastern Europe

- Presence in Albania
- Mission to Bosnia and Herzegovina
- Mission in Kosovo
- Mission to Montenegro
- Mission to Serbia
- Mission to Skopje

Eastern Europe

- Mission to Moldova
- Project Co-ordinator in Ukraine
- Special Monitoring Mission to Ukraine
- Observer Mission at the Russian Checkpoints Gukovo and Donetsk

South Caucasus

- Personal Representative of the OSCE Chairperson-in-Office on the conflict dealt with by the OSCE Minsk Conference

Central Asia

- Centre in Ashgabat
- Programme Office in Astana
- Programme Office in Bishkek
- Programme Office in Dushanbe
- Project Co-ordinator in Uzbekistan

OSCE-related bodies

Joint Consultative Group

This Vienna-based body deals with questions relating to compliance with the provisions of the Treaty on Conventional Armed Forces in Europe.

Open Skies Consultative Commission

This body meets regularly in Vienna and consists of representatives from each of the 34 States that have signed the Open Skies Treaty.

Court of Conciliation and Arbitration

This Geneva-based Court serves as a mechanism for the peaceful settlement of disputes in accordance with international law and OSCE commitments.

DZIEDZINY DZIAŁANIA OBWE

The many branches of the OSCE

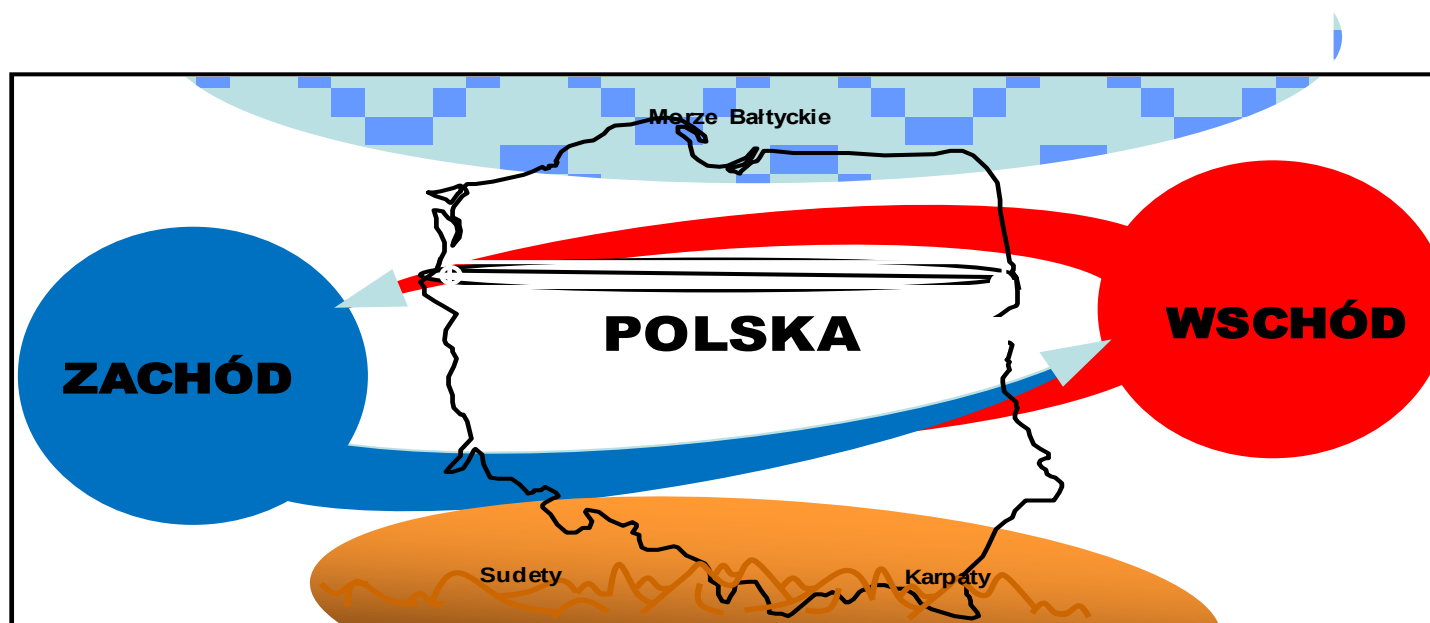

POLSKA JAKO PODMIOT BEZPIECZEŃSYWA

Polska na obszarze euroatlantyckim

Geostrategiczne położenie Polski

GŁÓWNE WYZWANIA STRATEGICZNE na najbliższe lata

Krajowe fundamenty bezpieczeństwa

Najważniejsze jest **zapewnienie strategicznego podejścia do podejmowanych działań**, czyli ustawienie strategicznego drogowskazu dla wprowadzanych zmian.

Niestety dziś jest raczej chaos, są pojedyncze, przypadkowe, doraźne decyzje, nie spięte jedną myślą strategiczną (np. plany Trójmorza lub decyzja o wojskach OT). Nowe władze dokonują reorientacji polityki, ale bez strategicznego drogowskazu.

Należy przyjąć znowelizowaną Strategię Bezpieczeństwa Narodowego, wdrożyć Polityczno-Strategiczną Dyrektywę Obronną, przeprowadzić ćwiczenia typu KRAJ i na tej podstawie budować system bezpieczeństwa narodowego.

W polityce wewnątrz NATO

Jest **dobra kontynuacja** i należy działać tak dalej.

Najważniejsze w NATO to doprowadzić do stworzenia systemu odstraszania przed rosyjskimi zagrożeniami hybrydowymi, w tym groźbą agresji podprogowej, a także agresji ograniczonej pod parasolem tzw. „doktryny deeskalacji nuklearnej”.

Mieć w ręku opcję ewentualnego włączenia się Polski we wzmocnioną praktykę „nuclear sharing” (nasze bazy, samoloty F-16 itp.)

W UE

Starać się za wszelką cenę utrzymać w głównym nurcie, nie dać się zepchnąć na peryferie.

Będzie powstawać UE dwóch/więcej prędkości – obowiązkowo musimy być w pierwszym kręgu. To największe dziś, życiowo dla Polski ważne wyzwanie. Bez tego wpadniemy w „szarą strefę” bezpieczeństwa lat 90., ale w dużo gorszych warunkach.

Ważne: nie zrażać sobie sojuszników nieracjonalnymi wypowiedziami. Oddzielić politykę zewnętrzną od walki międzypartyjnej w kraju.

W relacjach z USA

Realizować proporcjonalne partnerstwo strategiczne (proporcjonalne, bo mocarstwa z nie-mocarstwem).

Najważniejsze jest dobre zdiagnozowanie i prognozowanie interesów narodowych i bieżących celów strategicznych USA, aby wychwycić zbieżne z naszymi i w nie inwestować. Są szanse na kontynuację współpracy. Umiarkowane zaufanie jest wskazane.

Ale należy cały czas utrzymywać i rozwijać opcję ubezpieczającą na wypadek jakiegoś amerykańskiego „pivotu” z Europy, a jest nią dla nas integracja europejska.

SYNTEZA PRIORYTETÓW STRATEGICZNYCH RP

- Skoncentrowanie głównego wysiłku na zapewnieniu **bezpośredniego bezpieczeństwa, w tym obrony państwa i wzmocnieniu strategicznej odporności kraju (na agresję)**
- **Własny potencjał obronny** – podstawowy filar i gwarancja polskiego bezpieczeństwa; NATO, UE, strategiczne partnerstwa – filary wspierające
- Zdolności do **obrony terytorium i przeciw-zaskoczeniowe** – polska specjalizacja w NATO i UE
- Potrzeba umacniania **obecności w zachodnich strukturach bezpieczeństwa oraz wiarygodności i podmiotowości strategicznej** na arenie międzynarodowej

Podsumowanie

- **Bezpieczeństwo europejskie**
- **Bezpieczeństwo transatlantyckie**
- **Bezpieczeństwo euroatlantyckie**
- **Bezpieczeństwo globalne**
- **Bezpieczeństwo międzyplanetarne?**

- www.koziej.pl
- [@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)